ABVV Senioren

DE ZILVEREN GENERATIE IS GOUD WAARD

ONDERZOEK NAAR DE BETEKENIS VAN
OUDEREN IN SAMENLEVING EN ECONOMIE

VLAAMS ABVV

Een uitgave van
Vlaams ABVV
Hoogstraat 42 | 1000 Brussel
info@vlaamsabvv.be | www.vlaamsabvv.be

Publicatie
September 2026

Illustraties
Shutterstock

Verantwoordelijke uitgever
Miranda Ulens, Hoogstraat 42, 1000 Brussel

Inleiding

Ouderen en gepensioneerden vormen een groeiende meerwaarde voor onze samenleving, tastbaar in wat ze elke dag bijdragen aan gezinnen, buurten en de economie. Dit rapport toont dat onlosmakelijk aan.

We hadden kunnen uitpakken met getuigenissen zoals de oppas op woensdag, het advies bij een eerste job, de hulp bij een verbouwing. Iedereen kent zo'n verhaal. Toch kiezen we hier voor iets anders: sprekende cijfers.

We doen dat omdat ouderen in het publieke debat nog veel te vaak worden weggezet als een 'last', vanuit een pure economische logica. De woorden die daarbij vallen, zijn niet onschuldig. Wie met pensioen is, is 'inactief'. Pensioenen 'bezwaren de begroting'. De vergrijzing slaat een 'financiële put' waarvoor 'een oplossing' moet komen. Ze hangt als een donderwolk boven de hoofden van onze kinderen. En de zorg voor deze groep? Een 'uitdaging' — eentje waarover ouderen zelf vooral niet te veel mogen klagen, en die ze steeds meer zelf mogen betalen. Niets komt voor niets, nietwaar. Heel die framing van ouderen is niet alleen negatief voor hun beeld binnen de samenleving, het duwt ook de rest van de bevolking in een negatieve spiraal waarbij er maar één weg vooruit is: steeds meer, langer, flexibeler en harder werken, en dan liefst tegen een laag loon dat voldoende ruimte laat voor concurrentiekracht. Men praat jongeren aan dat ze niet langer op een pensioen moeten rekenen. Wie werkloos is, profiteert en draagt niet bij. Wie na een lange loopbaan ontslagen wordt, moet vooral snel terug aan de slag en zijn eisen niet te hoog stellen. En ambtenaren? Die lopen weg met een te groot deel van de schaarse pensioenpot. En ga zo maar door.

Met dit rapport willen we tonen en met cijfers argumenteren dat ouderen geen 'last' zijn voor onze samenleving. Ze hebben rechten opgebouwd door jarenlange inzet en afdrachten en moeten zich niet schamen om daar nu de vruchten van te plukken. En vooral: ze leveren ook vandaag nog een erg grote bijdrage op economisch, sociaal en maatschappelijk vlak.

Na het lezen zal ook u ervan overtuigd zijn: de zilveren generatie is goud waard.

Tot slot. Ongeveer 21% van de bevolking is vandaag 65+. Dat aandeel blijft stijgen door hogere levensverwachting, door de babyboomgeneratie, door lage geboortecijfers. Dat betekent dat de economische en maatschappelijke rol van ouderen, zoals we die schetsen in dit rapport, niet zal afnemen. Integendeel, ze zal structureel toenemen. Zelfs wanneer we plots weer een babyboom meemaken, verandert dat de komende 25 jaar niet fundamenteel.

In plaats van dit als een probleem en last te zien moeten we meer nadenken over de kansen en baten die dat biedt. De echte beleidsuitdaging is dan ook niet louter "betaalbaarheid", maar hoe we deze groeiende groep in onze samenleving beter erkennen, waarderen en strategisch inzetten.

HET RAPPORT IN HET KORT

KERNCIJFERS

- De gepensioneerden van vandaag betaalden doorheen hun loopbaan **hoge bijdragen** en hadden **minder sociale bescherming** en extralegale voordelen.
- Hun werkgevers betaalden daarentegen over de jaren heen **steeds minder bijdragen** en kregen **steeds meer loonsubsidies**.
- Zestigplussers consumeren meer dan alle andere leeftijdsgroepen. Ze besteden in Vlaanderen gemiddeld **27.000 euro per persoon per jaar in de economie**.
- De consumptie van gepensioneerden vertegenwoordigt in Vlaanderen **12% van het bbp**. Dat is meer dan wat pensioenen kosten (11,4% bbp).
- De **werkzaamheidsgraad van ouderen is meer dan verdubbeld** op enkele decennia tijd. In Vlaanderen steeg het percentage werkenden van 55–64 jaar 25,5% in het jaar 2000, naar 62,4% in 2024.
- Ongeveer **162.000 gepensioneerden, oftewel 10%, blijven werken** na het pensioen.
- **1 op 7 flexi-jobbers is 65+** en dat aandeel stijgt jaar na jaar.
- **131.000 zestigplussers zetten zich in als vrijwilliger binnen Vlaamse verenigingen**. Ze presteren daar allen samen gratis bijna **33 miljoen uur per jaar**, wat het equivalent is van **19.000 fulltime jobs** of **een minimumloonkost van een half miljard euro**.
- **55% van alle gezinnen** met kinderen in Vlaanderen kan rekenen op de inzet van grootouders. Dat zijn **553.300 gezinnen**.
- **Grootouders leveren gemiddeld 416 uur kinderopvang per jaar** per grootouder oftewel 52 voltijdse werkdagen. In totaal gaat het over meer dan **230 miljoen werkuren** per jaar.
- **Kinderopvang door grootouders levert Vlaanderen 1,3 miljard euro per jaar op**. Als de Vlaamse overheid kinderopvang door grootouders zou moeten betalen aan wat vandaag een opvangplaats kost, zou men dus het huidige **budget voor voorschoolse kinderopvang moeten verdubbelen**.
- **28,4%** van de 65-plussers neemt mantelzorgtaken op. Dat zijn **424.480 mantelzorgers**.
- Mantelzorg door 65-plussers vertegenwoordigt zo'n **220 tot 440 miljoen uren** zorgarbeid per jaar, met een economische waarde van **7 tot 14 miljard euro**.

1.

Ouderen spelen een economische rol van formaat

HOGE BIJDRAGEN
MINDER SOCIALE BESCHERMING

WERKGEVERS:
MINDER BIJDRAGEN
MEER LOONSUBSIDIES

CONSUMPTIE ZESTIGPLUSSERS > **ALLE ANDERE LEEFTIJDSGROEPEN**

27.000€
PER PERSOON
PER JAAR

VAN HET BBP > **MEER DAN WAT PENSIOENEN KOSTEN (11,4% BBP)**

Kerncijfers

- De gepensioneerden van vandaag betaalden doorheen hun loopbaan **hoge bijdragen** en hadden **minder sociale bescherming** en extralegale voordelen.
- Hun **werkgevers** betaalden over de jaren heen **steeds minder bijdragen** en kregen **steeds meer loonsubsidies**. Het totaal aan kortingen, subsidies en belastingverlagingen bedraagt vandaag nationaal reeds **16 miljard**.
- Zestigplussers consumeren meer dan alle andere leeftijdsgroepen. Ze besteden in Vlaanderen gemiddeld **27.000 euro per persoon per jaar in de economie**.
- De consumptie van gepensioneerden vertegenwoordigt in Vlaanderen **12% van het bbp**. Dat is meer dan wat pensioenen kosten (11,4% bbp).

Ouderen hebben veel bijgedragen, hun werkgever kreeg de opbrengst

De huidige gepensioneerden hebben in het verleden niet alleen onze welvaart mee opgebouwd, maar ook hun eigen rechten. Verworven rechten. Vaak in moeilijke omstandigheden.

Ze startten vroeger op de arbeidsmarkt, en vaker dan vandaag in jobs die minder aantrekkelijk en zwaarder waren. Vaak ook zonder de voordelen van aanvullende pensioenpijlers of extralegale verloning, voordelen die er toen simpelweg nog niet waren. Tegelijk werden zij lange tijd geconfronteerd met:

- hogere belastingdruk (tot 60% marginale aanslagvoet in de personenbelasting),
- hogere sociale bijdragen (± 8% meer dan vandaag),
- minder fiscale optimalisatie en sociale bescherming.

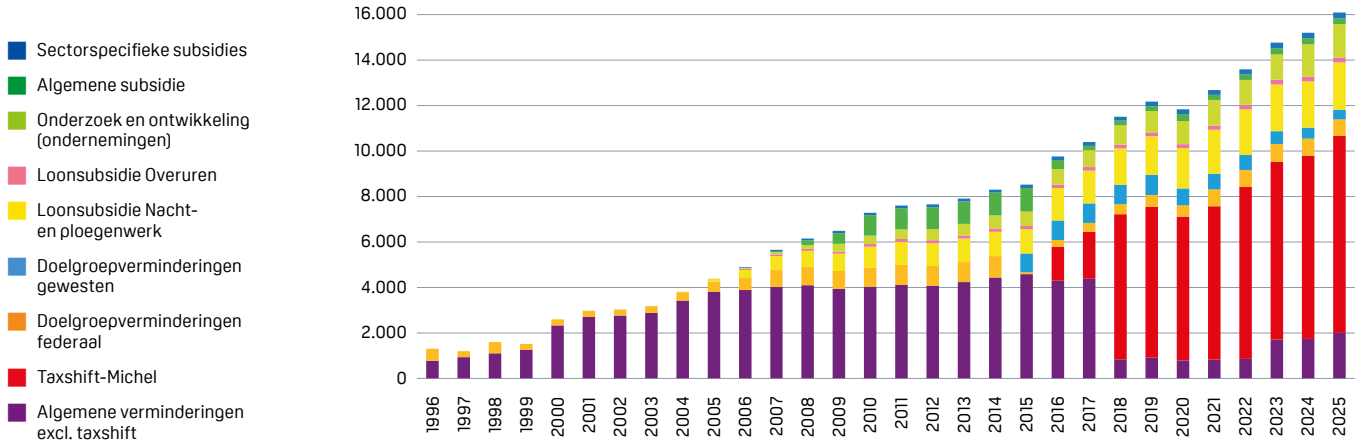
Gedurende de loopbaan van wie vandaag 65+ is, veranderde er iets. Werkgevers gingen minder bijdragen.

Het totaalbedrag aan loonsubsidies, bijdrageverminderingen en belastingverlagingen voor werkgevers evolueerde van een kleine 2 miljard euro per jaar in 1996 naar 16 miljard in 2025. De grootste ‘brok’ daarvan is de tax-shift van de regering-Michel, goed voor 8 miljard euro in 2025. Geld dat dus niet meer naar de sociale zekerheid of pensioenen gaat. Geld waar de oudere generaties wel voor bijgedragen hebben, om al die cadeaus te betalen.[1]

Loonkostverlagingen: bijdrageverminderingen en loonsubsidies

Marktsector, in miljoen euro

Bron: Planbureau, juni 2025, vooruitzichten middellange termijn. Noot: exclusief loonsubsidies in sociale sector, zorgsector en dienstencheques.

1 Grafiek: ABVV Sociaal-economische barometer 2025

Wat werkgevers de laatste decennia minder zijn gaan betalen vormt een gigantisch bedrag. Subsidies aan bedrijven is trouwens één van de categorieën waar België Europees kampioen in is (samen met 'werking overheid', vanwege de vele regeringen).

Om een goed begrip van de omvang hiervan te geven: 16 miljard euro is meer dan het budget voor 2025 van alle Belgische veiligheidsdepartementen samen. Meer dus dan wat justitie, politie en defensie samen ons kostten in dat jaar.

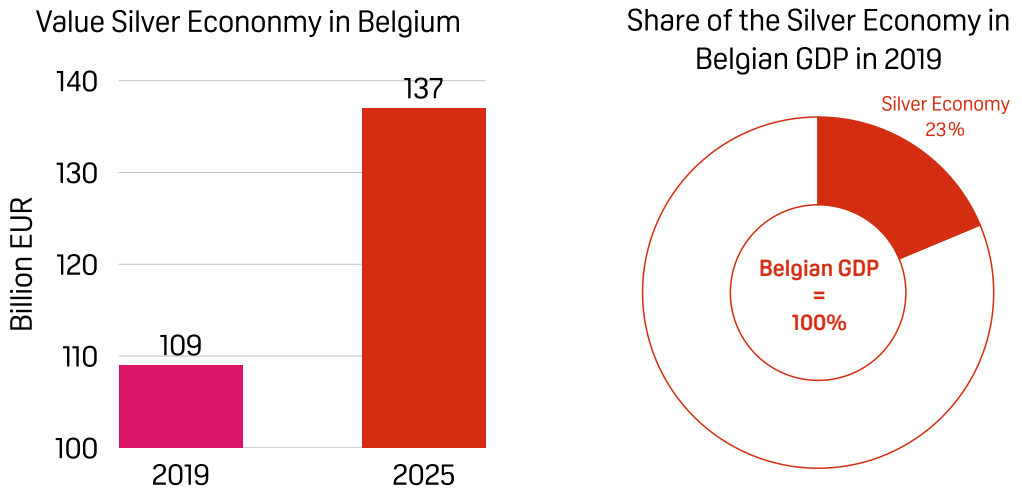
Ouderen boosten onze economie

Met 2,6 à 2,7 miljoen gepensioneerden (± 23% van de Belgische bevolking) is deze groep geen rand-fenomeen, maar een macro-economische kracht. En deze kracht neemt nog toe. Enerzijds komt dat door de babyboomgeneratie die met pensioen gaat (en dat zijn er veel), anderzijds door de gestegen levensverwachting die de totale groep eveneens doet toenemen.

Pensioenen zijn ook niet echt een kost, maar vooral een economische motor. Het gaat om ± 69 miljard euro per jaar, een zeer stabiel consumptiebedrag dat grotendeels in België wordt besteed. Ze vormen wellicht de meest stabiele inkomens van het land en fungeren als automatische stabilisator in crisistijden.

Alvast een paar cijfers die daarop wijzen. Belfius[2] berekende dat de zilveren economie (gedefinieerd als vijftigplussers) in 2019 stond voor 109 miljard euro per jaar. Dat was ongeveer 23% van het bbp, en dat evolueert naar 27,5% in 2025.

Bijdrage van de zilveren economie op Belgisch niveau (Belfius)

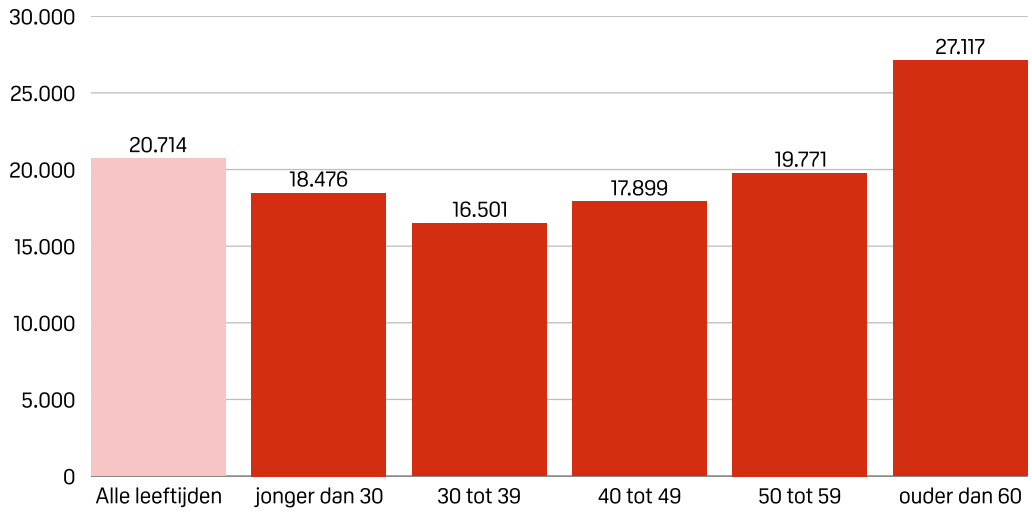

Zestigplussers besteden bovendien systematisch meer dan jongere groepen. Volgens Belfius jaarlijks gemiddeld €4.000 meer dan vijftigers, en gemiddeld €7.000 meer dan veertigers. Ze besteden dat vooral aan gezondheidszorg, voeding, wonen en energie en lokale diensten.

Op basis van de cijfers van Statbel[3] zien we nog grotere verschillen. Zestigplussers consumeren meer dan alle andere leeftijdsgroepen. Ze besteden in Vlaanderen gemiddeld 27.000 euro per persoon per jaar in de economie.

2 Belfius Research_De Zilveren generatie een economische speler van formaat.pdf, 2019
3 Statbel, Huishoudbudgetonderzoek 2024 EBM_2024_NL_02SEP25.XLSX

Gemiddelde uitgaven (in Euro per persoon per jaar) Vlaanderen 2024

Over pensioenen wordt er meestal in termen van kosten gesproken. De Vergrijzingscommissie berekende bijvoorbeeld dat de pensioenen in België een kost vertegenwoordigen van 11,4% van het bbp.[4]

Laten we daar tegenover zetten wat we weten over het consumptiegedrag van ouderen, en dat concreet maken voor Vlaanderen.

Zo'n 60% van de gepensioneerden woont in Vlaanderen. Ongeveer 1,62 miljoen mensen dus. Als we hun gezamenlijke uitgaven berekenen aan het gemiddelde dat een zestigplusser uitgeeft per jaar en dat vervolgens afzetten tegenover het Vlaamse aandeel in het bbp[5], dan komen we op:

- 1,62 miljoen mensen x 27.117 euro per persoon per jaar / 367,5 miljard bbp = 12%.
- De consumptie van gepensioneerden vertegenwoordigt in Vlaanderen dus 12% van het BBP. Dat is meer dan wat pensioenen kosten (11,4% bbp).

Conclusie

De huidige oudere generatie heeft zelf heel veel bijgedragen aan de financiering van de welvaartsstaat. Je kunt de rechten die zij daarmee hebben opgebouwd niet zomaar wegwuiven. Ze hoeven zich dus ook niet te schamen over het opnemen van deze rechten.

Tijdens hun loopbaan gingen vooral hun werkgevers, via allerhande kortingen, belastingverlagingen en subsidies, steeds minder betalen. Die kortingen lopen intussen op tot 16 miljard euro.

Ouderen zijn een dragende pijler van de binnenlandse consumptie en dus van economische groei. Ze geven meer uit dan andere leeftijdsgroepen en uitgedrukt als aandeel van het bbp is hun consumptie in Vlaanderen groter dan de pensioenkost.

Bijgevolg is het erg ongepast om over ouderen in termen van kosten en lasten te spreken. Niet alleen omdat dit stigmatiseert, maar ook omdat de economische rol van formaat die ze spelen zo onder de mat geveegd wordt.

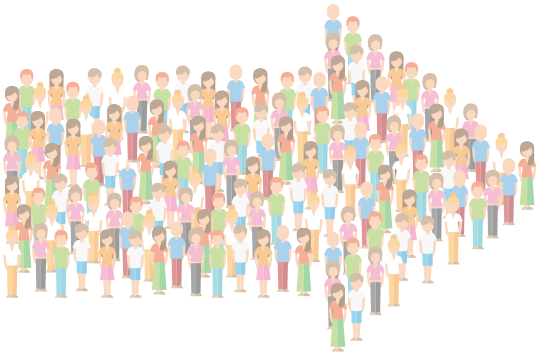
4 Studiecommissie voor de vergrijzing, Jaarlijks verslag 2025 | Federaal Planbureau
5 367,5 miljard per jaar volgens de NBB Regionale rekeningen: Nationale/regionale rekeningen | Nationale Bank van België

2.

Ouderen spelen een actieve rol op de arbeidsmarkt en in het verenigingsleven

WERKZAAMHEIDSGRAAD
55 TOT 64 JAAR
MAAL 2
IN 20 JAAR TIJD

162.000 (10%)
GEPENSIONEERDEN
BLIJVEN WERKEN
NA PENSIONEEN

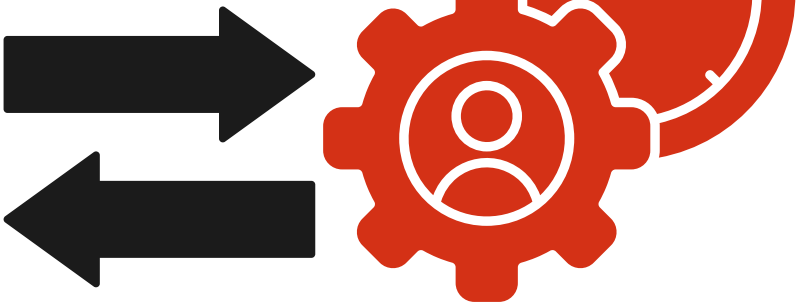
1 FLEXI-JOBBERS
7 = 65+

131.000
ZESTIGPLUSSERS
VRIJWILLIGER

33 MILJOEN
UUR PER JAAR

= 19.000
FULLTIME JOBS
= 0,5 MILJARD EURO

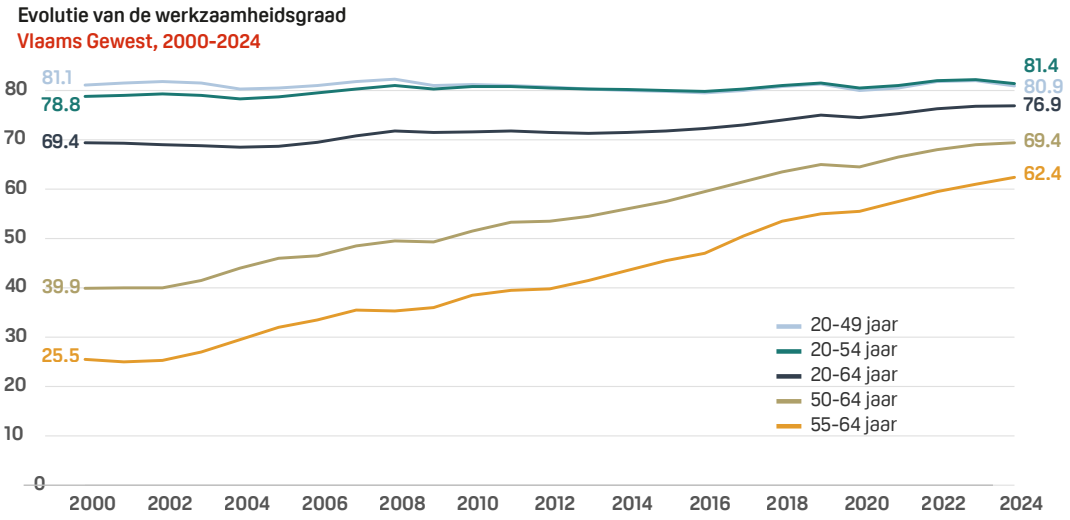
Kerncijfers

- De **werkzaamheidsgraad van ouderen is meer dan verdubbeld** op enkele decennia tijd. In Vlaanderen steeg het percentage werkenden 55–64 jaar van 25,5% in het jaar 2000, naar 62,4% in 2024.
- Ongeveer **162.000 gepensioneerden in Vlaanderen, oftewel 10%, blijven werken** na het pensioen.
- **1 op 7 flexi-jobbers is 65+** en dat aandeel stijgt jaar na jaar.
- **131.000 zestigplussers zetten zich in als vrijwilliger binnen Vlaamse verenigingen**. Ze presteren daar allen samen bijna **33 miljoen uur per jaar**, wat het equivalent is van 19.000 fulltime jobs of een minimumloonkost van **een half miljard euro**.

Een actieve rol op de arbeidsmarkt

Ouderen zijn natuurlijk meer dan consumenten. De klassieke tegenstelling tussen “actieven” en “gepensioneerden” klopt namelijk steeds minder. Door demografische evoluties krimpt de arbeidsmarkt, maar de sterk stijgende arbeidsdeelname van 55-plussers compenseert dit gedeeltelijk.

De werkzaamheidsgraad bij 55–64 jaar steeg in Vlaanderen van 25,5% in het jaar 2000 naar 62,4% in 2024. Concreet betekent dit dat de toenemende kost van de vergrijzing voor een stijgend aandeel wordt betaald door… werkende 55-plussers.

Bron: Steunpunt Werk op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) - EAK

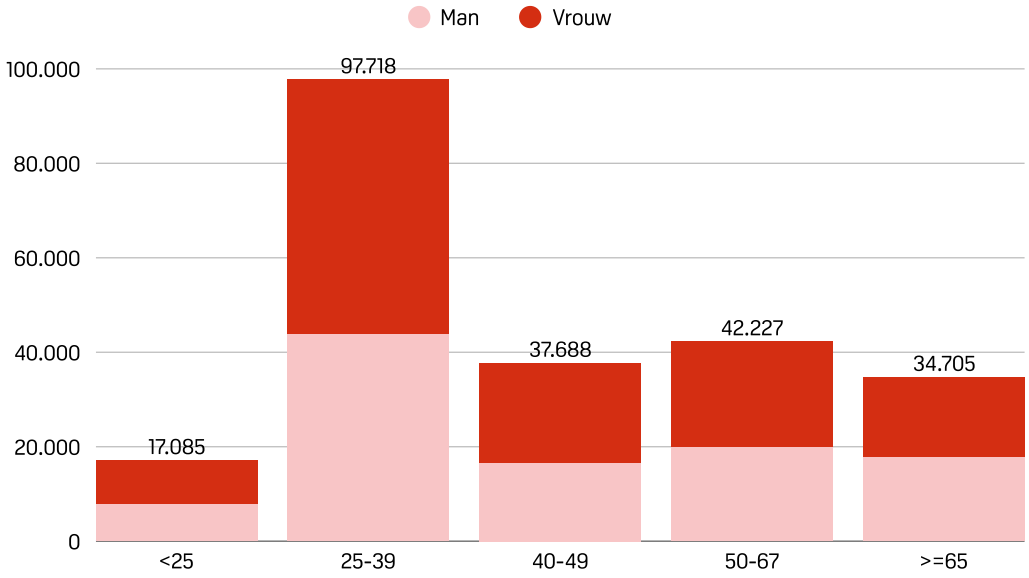
De werkloosheid bij 50-64 jarigen ligt ook lager dan bij 18-24 jarigen en zelfs lager dan bij 25-49 jarigen. Uiteraard heeft dat mede te maken met het feit dat ze meer deeltijds werken, reeds uit de arbeidsmarkt gestapt zijn of zijn uitgevallen.

Ongeveer 10%[6] van de gepensioneerden blijft ook verder werken na het pensioen, wat voor Vlaanderen neerkomt op ± 162.000 mensen.

Een steeds belangrijkere factor daarin zijn de flexi-jobs. Flexi-jobs ondergraven de sociale zekerheid[7]. Recent werd al berekend dat ze de sociale zekerheid een half miljard euro per jaar kosten[8]. Maar hier hebben we het even over wie die jobs invult. Eén op de zeven flexi-jobbers is ouder dan vijfenzestig. Volgens RSZ cijfers[9] van 2024 waren toen 34.705 flexi-jobbers ouder dan 65 en die groep groeit jaar na jaar sterk (+50% op jaarbasis). Opvallend is trouwens dat dit vooral in Vlaanderen speelt, want ongeveer 85% van alle flexi-jobbers werkt in Vlaanderen (2024).

6 10% blijft werken na pensioen: “Graag werken” is belangrijkste reden | Statbel
7 NBB Verslag 2025 - NBB - I. Economische en financiële ontwikkelingen - Hoofdstuk 3
8 Analyse van de inkomsten die de sociale zekerheid misloopt door de verlaagde bijdragen voor studentenarbeid en flexi-jobs - Denktank Minerva
9 Jaarstatistieken over flexi-tewerkstelling | RSZ

Aantal flexi-werknemers naar leeftijdsklasse en geslacht

Zelfstandigen stoppen vroeger dan werknemers met werken en gaan vaker voor hun 65ste met pensioen. Dat bleek eerder al uit cijfers van Acerta in 2024[10] en 2025[11]. Zelfstandigen vormen echter ook een grote groep die verder werkt na het pensioen. Let wel: dat kunnen zowel mensen zijn die hun vroegere zelfstandige activiteit of zaak verderzetten alsook mensen die na een carrière als werknemer of ambtenaar hun expertise en ervaring nog wat verderzetten als zelfstandige (ook een groeiende groep). In 2024 waren er zo 156.690 gepensioneerde zelfstandigen actief[12]. Ook hier zien we een trend: +26,5% groei op 5 jaar.

De afgelopen decennia zien we een enorm toegenomen activiteit van ouderen op de arbeidsmarkt. Dat is niet altijd positief, zeker vanuit het perspectief van de werknemer zelf. Tegenover het feit dat 55-plussers langer zijn gaan werken, staat dat ze daartoe ook gepusht zijn. Het gevolg daarvan is dat mensen die niet meer vroeger konden stoppen, maar door werkdruk en fysieke belasting evenmin actief konden blijven, in grote aantallen zijn uitgevallen. Ook doorwerken na het pensioen is niet altijd rooskleurig, zeker wanneer het ingegeven is vanuit pure financiële noodzaak.

Maar los van die bedenkingen kunnen we wel stellen dat de zilveren workforce een significant economisch belang heeft vandaag in Vlaanderen en België. Ze vangen hiaten op in knelpuntberoepen of zorgen voor extra handen bij piekmomenten (horeca, zorg, retail). Ze leveren vaak ook een schat aan ervaring en competenties die op deze manier langzaam kunnen doorgegeven worden aan jongere generaties.

Onmisbare motor voor vrijwilligerswerk

We hebben al stilgestaan bij de rechtstreekse economische bijdrage van ouderen aan het bbp en aan de arbeidsmarkt. Maar een groot deel van de bijdrage van ouderen zit buiten het klassieke bbp. Die is daarom niet minder van belang.

We hebben het dan over vrijwilligerswerk in al zijn vormen. Hier staan we even specifiek stil bij vrijwillige inzet binnen verenigingen. Onderhoud van de voetbalterreinen van het jeugdvoetbal, openhouden van de cafetaria in een culturele organisatie, hulp in asielcentra, ondersteuning in woonzorgcentra,… In alle sectoren zie je de helpende hand van vrijwilligers, en heel vaak zijn dat gepensioneerde vrijwilligers.

10 8 op de 10 Belgen willen vóór hun 65e met pensioen, maar slechts 4 op de 10 zwaaien voor wettelijke pensioenleeftijd af - Acerta

11 Pensioenonderzoek Acerta: Recordaantal werknemers gaat vóór 65e op pensioen - Acerta

12 https://www.rsvz.be/sites/rsvz/files/2025-05/Cijfers_en_tendensen_2024.pdf

Volgens De Koning Boudewijnstichting[13] zijn in Vlaanderen 478.210 mensen actief als vrijwilliger in verenigingsverband. Zestigplussers maken 27,4% uit van het aantal Vlaamse vrijwilligers. Ons belangrijk verenigingsleven kan rekenen op ongeveer 131.000 Vlaamse vrijwilligers ouder dan zestig jaar.

		Brussel	Vlaanderen	Wallonië	België
Vrijwilligerswerk (vrijwillige inzet in georganiseerd verband)					
- vrijwilligers uitsluitend actief in georganiseerd verband	Aantal % bevolking	50 953 5,3%	440 911 8,1%	176 689 6,0%	668 553 7,1%
- vrijwilligers die hun inzet in georganiseerd verband combineren met vrijwillige inzet buiten organisaties	Aantal % bevolking	11 016 1,1%	37 299 0,7%	18 871 0,6%	67 186 0,7%
Totaal aantal vrijwilligers in organisaties	**Aantal % bevolking**	**61 969 6,40%**	**478 210 8,80%**	**195 560 6,60%**	**735 739 7,80%**

Deze oudere vrijwilligers werken gemiddeld 250 uur per jaar. Samen verzetten ze dus in totaal 32.750.000 uur per jaar.

Dat komt neer op ongeveer 19.000 fulltime werkenden. Dat is ongeveer 3 keer Volvo Gent. Of 4 keer Arcelor Mittal. Of meer dan 5 keer Brussels Airlines. Om maar te zeggen: veel volk.

Nog een manier om duidelijk te maken welke betekenis dit heeft, is te berekenen welke economische waarde dit vertegenwoordigt. Stel dat we deze gepresteerde uren zouden moeten betalen — laten we zeggen aan het Gewaarborgd Gemiddeld Minimum Maandinkomen (GGMMI) van 2.154 euro per maand [14]— dan vertegenwoordigen deze vrijwilligers een minimumloonkost van maar liefst 532.000.000 euro per jaar. Dat is dus werk dat nu gratis wordt verricht door zestigplussers.

Voor alle duidelijkheid: dit is vrijwilligerswerk in georganiseerd verband. Dat staat los van mantelzorg bijvoorbeeld. Of (klein)kinderopvang. En daar moeten we het ook nog even over hebben.

Conclusie

Ouderen dragen vandaag meer dan ooit actief bij aan de arbeidsmarkt en helpen zo krapte en vergrijzingskost mee opvangen.

Daarnaast presteren ze ook nog eens een enorme hoeveelheid uren aan onbezoldigd werk voor verenigingen, die voor meer dan een kwart op hun schouders draaien.

Opnieuw zien we dat hoe er over ouderen gesproken wordt niet aansluit bij de realiteit. Ze zijn niet ‘inactief’ maar leveren een onmisbare bijdrage aan het werk dat moet verzet worden om onze economie en verenigingsleven te blijven laten draaien. Dat is niet wollig of abstract, maar concreet en in euro’s te becijferen.

13 Het vrijwilligerswerk in België 2019 – Kerncijfers | Koning Boudewijnstichting
14 GGMMI van januari 2026

3.

Ouderen zijn een dragende kracht voor wie werkt of zorg nodig heeft

55%
553.300
GEZINNEN

REKENEN OP DE
INZET
VAN GROOTOUDERS

GROOTOUDERS LEVEREN
GEMIDDELD 416 UUR
KINDEROPVANG
PER JAAR PER GROOTOUDER

=

52
VOLTIJDSE
WERKDAGEN
230 MILJOEN UUR

KINDEROPVANG
GROOTOUDERS
1,3 MILJARD €
PER JAAR
UITGESPAARD

28,4 %
VAN DE 65-PLUSSERS
NEEMT MANTELZORGTAKEN OP

=

424.480
MANTELZORGERS

220 TOT 440
MILJOEN UREN
ZORGARBEID PER JAAR

ECONOMISCHE WAARDE
7 TOT 14 MILJARD €

Kerncijfers

- **55% van alle gezinnen** met kinderen in Vlaanderen kan rekenen op de inzet van grootouders. Dat zijn **553.300 gezinnen**.
- **Grootouders leveren gemiddeld 416 uur kinderopvang per jaar** per grootouder oftewel 52 voltijdse werkdagen. In totaal gaat het over meer dan **230 miljoen werkuren** per jaar.
- **Kinderopvang door grootouders levert Vlaanderen 1,3 miljard euro per jaar op**. Als de Vlaamse overheid kinderopvang door grootouders zou moeten betalen aan wat vandaag een opvangplaats kost, zou men dus het huidige **budget voor voorschoolse kinderopvang moeten verdubbelen**.
- **28,4%** van de 65-plussers neemt mantelzorgtaken op. Dat zijn **424.480 mantelzorgers**.
- Mantelzorg door 65-plussers vertegenwoordigt zo'n **220 tot 440 miljoen uren** zorgarbeid per jaar, met een economische waarde van **7 tot 14 miljard euro**.

Zonder grootouders wordt kinderopvang onmogelijk

De toegang tot betaalbare kinderopvang is een van de grootste drempels op onze arbeidsmarkt. Heel wat mensen vinden moeilijk werk of werken ongewild deeltijds omwille van die reden. Zo'n 33%[15] van de deeltijds werkende vrouwen in Vlaanderen geeft aan dat ze dit doen vanwege de zorg voor hun eigen kinderen of andere hulpbehoevende familieleden, terwijl dit percentage bij mannen 13,3% bedraagt.

Grootouders spelen vandaag een cruciale rol in de opvang van kleinkinderen in Vlaanderen. Mede door hun vrijwillige inzet voor de kleinsten maken zij het mogelijk dat ouders kunnen werken, werk zoeken of een opleiding volgen. Zonder de inzet van de grootouders zou de huidige beperkte capaciteit binnen de formele kinderopvang nog harder onder druk komen te staan. De cijfers tonen aan dat deze informele opvangvorm een structureel onderdeel vormt voor een duurzame combinatie van werk en gezin in Vlaanderen.

Uit het recente onderzoek[16] weten we dat ongeveer 57% van alle ouders gebruik maakt van informele kinderopvang. We zien dat 96% van die ouders beroep doet op de eigen (schoon)ouders. Dit betekent dat ongeveer 55% van alle gezinnen met kinderen in Vlaanderen kan rekenen op de inzet van grootouders. Dit gaat om 553.300 gezinnen of huishoudens.

Het engagement van de grootouders beperkt zich trouwens niet tot enkele uren per week maar tot wel 8 uur per week[17], dat komt ongeveer overeen met een voltijdse werkdag. Het gaat hier uiteraard om een gemiddelde per week, want binnen veel gezinnen wordt eerder occasioneel (voor of na de schooluren, halve dag, …) of soms juist intensiever (meerdere dagen per week) gebruik gemaakt van de grootouders. Zetten we dit om in jaarcijfers dan komen we uit op een minimale tijdsinvestering van 416 uur per jaar per grootouder(s) of 52 voltijdse werkdagen.

Een half miljoen gezinnen, 52 werkdagen… het zal duidelijk zijn dat deze opvang erg belangrijk is om onze samenleving draaiende te houden. Maar er is nog een manier om de omvang en betekenis hiervan duidelijk te maken.

Laat ons opnieuw eens kijken naar wat de gepresteerde arbeidsuren economisch zouden betekenen. We werken deze keer niet met het GGMMI, want dat zou een vertekend beeld geven. Kinderopvang gebeurt immers in georganiseerd verband, niet één op één, er zijn meerdere opvangplaatsen voor één personeelslid. Je kan dus niet zomaar een grootouder die opvang voorziet, gelijkstellen met een begeleider in de kinderopvang.

15 Steunpunt Werk
16 Onderzoek over de link tussen kinderopvang en tewerkstelling (VIONA) | Opgroeien
17 Op basis van cijfers uit de gezinsenquêtes 2016 en 2020 + Viona-onderzoek

Daarom maken we gebruik van de huidige gemiddelde kost per voorschoolse kinderopvangplaats. Het totaalbudget voor kinderopvang (1.290.000.000 euro[18]) delen we door het totaal aantal gesubsidieerde plaatsen (92.819 plaatsen[19]) = 13.898 euro per plaats[20].

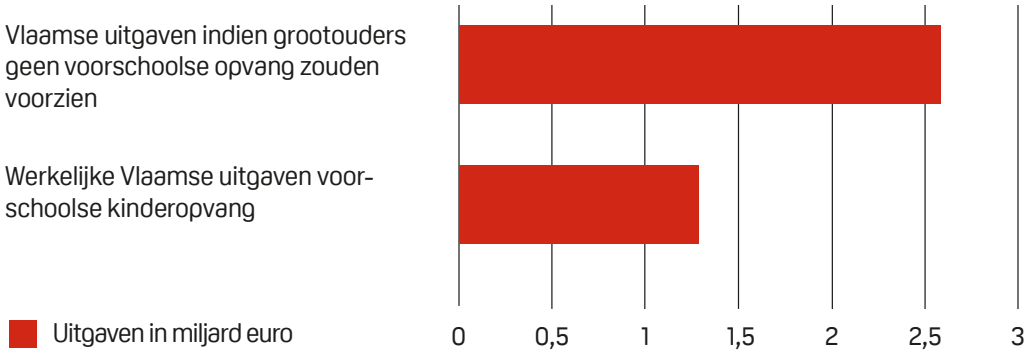
We weten ook ongeveer hoeveel uur opvang zo een plaats inhoudt. Aangezien je als kinderopvangvoorziening moet voldoen aan de voorwaarde van minstens 220 openingsdagen per jaar, met in de IKT-opvang de bijkomende voorwaarde van minstens 11 ononderbroken uren per dag (tussen 6 uur en 20 uur), komt een opvangplaats neer op 2.420 uur opvang per jaar.

Met al deze variabelen kunnen we vervolgens berekenen hoeveel uren opvang grootouders verzorgen en voor welk equivalent in Euro dat (minstens) staat. Het gaat om jaarlijks meer dan 230 miljoen uur aan informele kinderopvang door grootouders[21] en een waarde van ruim 1,3 miljard euro per jaar[22].

Ter vergelijking: de Vlaamse overheid zou het totale bedrag dat vandaag naar de voorschoolse kinderopvang gaat, namelijk 1,29 miljard euro, minstens moeten verdubbelen indien de opvang door grootouders zou wegvallen.

Het mag dus duidelijk zijn dat het engagement van onze grootouders onmisbaar is voor de opvang van kinderen in Vlaanderen. Zonder hun inzet zou het formele opvangaanbod onder grote druk komen te staan.

Grafiek: Meerwaarde kinderopvang door grootouders in perspectief

Een onmisbare rol in mantelzorg

Senioren spelen niet enkel een belangrijke rol in de zorg voor gezinnen met jonge kinderen, maar ook in de bredere zorg voor hulpbehoevenden. Zo treden zij vaak op als mantelzorger voor de partner, familieleden, vrienden of kennissen. Uit onderzoek weten we dat de vele duizenden mantelzorgers een onmisbare steunpilaar vormen voor het professionele zorgaanbod. Mantelzorgers beschouwen de zorg die ze geven vaak als heel zinvol, maar zowel de emotionele als de fysieke belasting kan soms heel hoog zijn, zeker bij de oudere mantelzorgers.

Uit de zorgenquête van het Steunpunt Volksgezondheid, Welzijn en Gezin[23] blijkt mantelzorg door 65-plussers een structureel fenomeen. Ongeveer 28,4% van de 65-plussers neemt mantelzorgtaken op. Op basis van de Vlaamse bevolkingscijfers komt dat overeen met 424.480 mantelzorgers. Dat is bijna het totale inwonersaantal van de stad Antwerpen. Daarnaast blijkt uit dezelfde zorgenquête nog dat 4,4% van de 65-plussers zich engageert als zorgvrijwilliger.

18 Verslag 15 (2025-2026) nr.7-J | Vlaams Parlement

19 Cijfers op maat | Opgroeien

20 Hiermee wordt een mix gemaakt tussen de verschillende vormen aan kinderopvangplaatsen.

21 553.300 gezinnen of huishoudens die beroep doen op een grootouder voor informele opvang X 416 uur per jaar per grootouder.

22 416 uur/2.420 uur = 0,1719. Deze quotiënt doen we maal het totaalbedrag per plaats of 13.898 euro, en vervolgens maal 553.300 plaatsen.

23 2022_02 Rapport_02_SWVG_Rapport_MJP1_03 Zorgenqu_te 2021_Inhoudelijk Rapport.pdf

Een meerderheid van de mantelzorgers in Vlaanderen (65%) biedt minder dan 10 uur per week zorg aan een hulpbehoevende. Maar uit eerder onderzoek[24] weten we dat de intensiteit van zorg hoger ligt bij de oudere groep van mantelzorgers. Zo blijkt dat mantelzorgers tussen 66 jaar en 70 jaar tot maar liefst 18 uur per week aan mantelzorg besteden. Oudere mantelzorgers dienen vaak de zorg op te nemen voor een partner waarbij de zorgbehoevendheid hoger ligt en dus waarbij de intensiteit van de zorg navenant is.

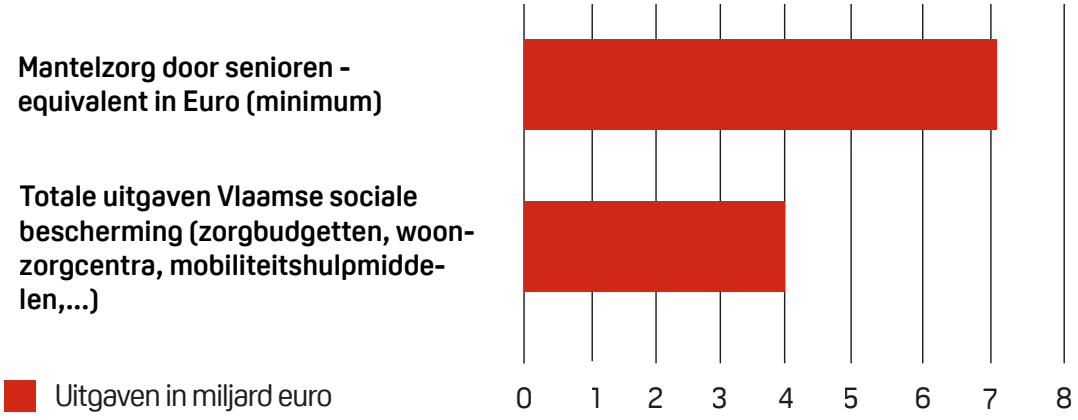
Dat mantelzorg door ouderen maatschappelijk belangrijk is, dat lijkt wel duidelijk. Maar hoe kunnen we nu wat preciezer berekenen wat deze zorgarbeid eigenlijk betekent? Zonder afbreuk te doen aan de vele kwalitatieve onderzoeken en argumenten naar het belang van mantelzorg, willen we ook hier de denkoefening maken om er een economische betekenis aan toe te wijzen.

In de meeste onderzoeken naar mantelzorg in Vlaanderen wordt uitgegaan van een gemiddelde mantelzorgintensiteit van 10 uur per week per mantelzorger. Maar aangezien de intensiteit stijgt met de leeftijd van de mantelzorger, nemen we voor onze oefening ook een maximumgrens van 20 uur per week in acht. Het is immers aannemelijk dat het aantal zorguren dat ouderen besteden, ergens tussen die twee grenzen zal liggen.

Op basis van beide grenzen van mantelzorgintensiteit komt het totale aantal gepresteerde zorguren door oudere mantelzorgers uit op een vork tussen 220 en 440 miljoen uur per jaar[25]. Schatten we deze uren naar economische waarde door als referentie het loon van een professionele zorgkracht te hanteren[26] dan komen we op een equivalent van 7 tot 14 miljard euro per jaar.

Ter vergelijking: het volledige Vlaamse budget voor sociale bescherming (zorgbudgetten, woonzorg-centra, mobiliteitshulpmiddelen…) bedraagt vandaag slechts om en bij de 4 miljard euro.

Grafiek : Maatschappelijke meerwaarde oudere mantelzorgers in perspectief

24 Een studie van Solidaris (een grootschalig bevolkingsonderzoek naar ouderenzorg laten uitvoeren door de onderzoeksgroep TOR van de Vrije Universiteit van Brussel, in samenwerking met ResearchAnalysisVision): Enquete_ouderenzorg_samenvatting.pdf

25 10 uur of 20 uur X het aantal weken (52) X het aantal oudere mantelzorgers

26 In 2026 (paritair comité 318.02) gaat het om een loon van 17,4557 euro per uur voor een verzorgende met 0 jaar anciënniteit. Als we de totale loonkost uitrekenen op basis van een eerder onderzoek uit 2016 van Desmedt e.a. (Microsoft Word - Boekje Mantelzorg.docx) dan komen we op 32,03 euro per uur.

Conclusie

Kinderopvang door grootouders wordt als een evidentie gezien, maar is eigenlijk een onvoldoende erkende pijler waarop onze arbeidsmarkt rust. Als we hun inzet zouden vervangen door professionele opvang, dan zou Vlaanderen daarvoor minstens twee keer het huidige budget voor voorschoolse opvang moeten opleggen.

Daarnaast zijn ouderen vandaag een onmisbare schakel in het zorglandschap en een essentiële aanvulling voor het professionele zorgaanbod. De waarde van hun inzet in mantelzorg kan minimaal geschat worden op bijna het dubbele van het volledige budget dat Vlaanderen aan Vlaamse sociale bescherming spendeert.

Deze voorbeelden tonen aan dat de maatschappelijke inzet van ouderen schromelijk onderschat wordt. Het toont eveneens de paradox van het politieke discours dat zegt dat ouderen inactief zijn en beter 'wat langer zouden werken'. Als de groepen ouderen, waarover we het in dit hoofdstuk hebben, voltijds zouden gaan werken, dan stuikt onze samenleving en economie in elkaar.

Een uitgave van
Vlaams ABVV
Hoogstraat 42 | 1000 Brussel
info@vlaamsabvv.be | www.vlaamsabvv.be

Publicatie
September 2026

Verantwoordelijke uitgever
Miranda Ulens, Hoogstraat 42, 1000 Brussel